

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

cujs verba proferre necesse est, ut constet regiae & sacerdotalis auctoritatis consensio nein maximam semper fuisse; ita ut non tantum nudum ministerium, velut appari tores, exequenda Conciliorum sententia Principes præstiterint, sed jure etiam regio ad eandem damnationem post synodorum judicium suffragium suum adjunxerint ratione habita executionis publicæ, quæ pro scriptiōnē illam sequebatur. *Rem non insolitam Imperio & nos facientes, ad presentem venimus legem. Quoties enim Sacerdotum sententia quosdam indignos sacerdotio de sacris se dibus deposuit, quemadmodum Nestorium, Euthychem, Arrium, Macedonium, & Eunomium, & quosdam non minores alii, toties Imperium ejusdem sententie & ordinationis cum Sacerdotum auctoritate fuit. Sicque divina pariter & humana concurrentia, unam consonantiam rectis sententiis fecere. Quare & ipse sententiam adversus Anthimum latam xviæ fecit, ut ipse loquitur, id est, quemadmodum explicat capite tertio, hoc firmius ponit, & imperialibus legibus corroborat, ac si ab Imperio ipso provenisset.* Deinde Menæ Patriarchæ dat in mandatis ut ad Metropolitas sue Dioceses mittat que Sacerdotio visa sunt, & ab Imperio confirmata, τὰ τῷ δεκαριῶν Σόλων, τὰ τῷ τῆς βασιλείας κευταρδα.

XIII. More veterum Principum, Constantinus Pogonatus definitionem sexta Synodi adversus Monothelitas suo Edicto se confirmasse ad Leonem II. Pontificem scripsit. Quod adeo gratum fuit Leoni, ut in hæc verba Constantino gratulabundus rescripsit. *Synodali igitur sententia, & Imperiali Edicti censura, tanquam ancipiī spiritus gladio, cum priscis heresiis etiam nove pravatis error expunctus est.*

Synodus Orientalium Episcoporum à Iustiniano Rhinotmeto coacta in Trullo Palati, sub nomine sextæ Synodi canones edidit: quorum confirmationem ut imperaret à Principe, eadem verba usurpavit, quibus usū fuerat Synodus Oecumenica secunda erga Theodosium. Constantinus & Irene relecta coram se fidei definitione à septima Synodo edita, eam subscriptione sua muniverunt, postquam illis constitit de consensu omnium decretam fuisse. Eodem pacto (postquam præsente Basilio Imperatore, relectis canonibus ab octava Synodo editis, fidei Symbolo, & Photij depositione, consensum suum Episcopi testati sunt) Allocutione sua Basilius edixit, ut si quis Clericus aut laicus contra synodi canones aliquid haberet dicendum, prodiret in medium, & aperiret quid illi videretur. Nam soluta synodo, nullam illum veniam ab Imperatore

consecuturum qui res constitutas oppugnaverit; sed jure damnandum, & urbe expellendum.

XIV. Sed quo proposito leges illæ de confirmandis Conciliorum decretis ab Imperatoribus ferrentur, Facundus Hermianensis in Africa Episcopus accuratè expressit. Florebat sub Iustiniano, à quo Trium Capitulorum caussam discuti ægerrimè ferrebat; ideoque multis verbis Principum audaciam exagitat, qui canonicas quæstiones ad suum judicium revocare tentant, eosque ad exemplum Marciani Principis provocat, de quo hæc sunt ejus verbi: *Sciens igitur ille modestissimus Princeps Ozie Regi non impune cessisse quia sacrificare presumpsit, quod licitum est singulo cuique etiam secundi ordinis Sacerdoti, mulio magis sibi impune cedere non posse cognovit vel que jam de fide Christianariæ fuerant constituta discutere, quod nullatenus licet, vel novos constituere canones, quod non nisi multis & in unum congregatis primi ordinis Sacerdotibus licet. Ob hoc itaque virtemperans, & suo contentus officio, ecclesiasticorum canonum executor esse voluit, non conditor, non exactor.*

Hic est certus limes quem regiae auctoritati in his negotiis præfigere oportet; ne inconsulto trahamur ad eam adulacionem, qua Principibus suis torius disciplinæ ecclesiasticae summam Græci deferabant. Hæc sunt verba Demetrij Chomatiani Bulgariae Archiepiscopi in Responione prima ad Cabasilam: *Imperator, ut communis Ecclesiæ Epistemonarchæ existens, & dictus, synodalibus præst sententiis, & robur tribuit, ecclesiasticos ordines componit, & legem dat vi- ta politiæque eorum qui altari serviunt. hoc amplius, & iudicis Episcoporum & Clericorum, & vacantium Ecclesiæ electionibus. ὁ βασιλεὺς δὲ οἰανούς τὸν συκλοπὸν Επιτημοαρχὸν ἐδίψαμενοθέντος, & αὐδίνης γνώμης ἀπίσταται, & τὸ κύρος τεύτας χειρὶ ζεταῖ. συκλοπὸς τοζεὺς πύθειται, & νομοθετεῖ βίαιος πολιτείας τοῖς βίντασι, & μίλια τοῖς θύγετοις πιποκόται, & κληρονόμος, & τερπόγε χρήστος θύφοις συκλοπός.*

Quæ magna verba omnino aliena sunt à mente veterum, nisi intra fines patrocinij ecclesiastici contineantur. Alia est electionum ratiō, de quibus agere non est præsentis instituti. [Vide librum octavum.]

*Vide Libellum
Marcii editum
Bacinone.*

*Facund. Her-
mian. l. 12. c. 3.*

*Lib. 5. Iuris Gra-
co-Rom.*

C A P V T X I .

Synopsis.

I. Non solum in universum decreta Conciliorum Principes confirmant, sed etiam canones aliquos specialibus legibus. Probatur exemplo Thodosij, qui ve tuit Clericis consortia extranearum mulierum, ex ser-

tentia Concilij Nicenij, quam lege explicuit. E Leone, de monachis & simoniacis decernente, juxta canones Synodi Chalcedonensis.

I I. Iustiniani Constitutiones de caussis ecclesiasticis, à quibusdam damnata, ab alis male accepta. In re Tuitionis lata sunt, ad Canonum executionem.

I II. Discussa Iustiniani Constitutiones, que personas aut res ipsas respiciunt. Illa desumpta è Canonibus, qui supplentur, agendi modo prescripto. Quae de rebus, de nuptiis, & deforo lata, tunc a iurisdictione mera Principis pendebant.

I V. Ioannes Scholasticus Collationem Novellarum Iustiniani cum Canonibus à Theodoreto collectis composit. Ex sensu Ioannis, Novelle Canonibus comulerunt auctoritatem, interpretationem, & supplementum.

V. Novellarum istarum usui commendatus ab Ecclesia Romana, ex Gregorio M. Ioanne VII. Hincmaro, & Ivone.

VI. Quaritur, an leges canonibus contraria in caussis ecclesiasticis vim habeant. Nulle sunt ex rescripto Valentinianni, & ex sententiis Synodi Chalcedonensis, de qua dictum cap. VI. hujus libri. Quod intelligentiam de canonibus recipit, ex Balamone.

VII. Eo sensu explicatur Constitutio Friderici II. & Decretalis Honori, verbaque Nicolai I. nempe de canonibus & decretis recipit.

VIII. Si leges canonibus contraria essent irrite, rescindebantur a Principe, non à Synodo, è Concilio Chalcedonensi. Dicuntur locus Gregorij M. de lege Mauriti, Quam Pontifex promulgavit, eti adverfatu libertati Christiane. Primum caput, Clericorum conditiones resipicit; sed verbis in laicos concepit, antequam adsciti essent in Clerum. Quod à Principibus fieri posse docent Theodosius, Honorius, & Innocentius I.

IX. Secundum caput legis Mauriti, de militibus qui monachismum expeterent. quod Gregorius non approbat. Sed legem promulgat, juxta ordinem prescriptum, missis exemplis ad Metropolitam. Sufficit executionem illius capitii, ea auctoritate que Prefectus praetorio & aliis delegatis ad promulgandas leges ex Novella Iustiniani competit. Quare non est recurrentum ad summam potestatem Romanae sedis.

X. De altero Mauriti & Phoca rescripto Canonibus contrario agit Gregorius, cum summa modestia. Ejus rescissionem Principi servat.

I. **N**ON solum autem Edictis generalibus, quæ à Conciliis constituta erant, Imperatores confirmabant, sed etiam legibus & rescriptis specialibus nunc hereticos reprimebant, nunc interverse disciplina consulebant, definitiones Canonum amplexi. Honorius & Theodosius extra-nearum mulierum consortia Clericis interdicunt; hac tantum facultate concessa, ut matres, filias, atque germanas intra domorum suarum septa contineant, in quibus nihil scævi criminis suspicari fecundus naturale permittit. Sed quis non videt expressam verbis legis, canonis tertij Nicenij sententiam? Id unum ad canonis interpretationem omnino necessarium addunt, ne domo expellant uxores quæ ante sacerdotium

maritorum legitimo fædere illis conjunctæ sunt. Quæ exceptio, & è canone septimo apostolico transcripta, & è quotidiana praxi hausta, legi Principum adjungi potuit; eamque deinde Leo I. decreto suo approbavit.

Vnde ut de carnali fiat spiritale coniugium, oportet eos nec dimittere uxores, & quasi non habeant sic haberes; quod & salva sit caritas coniubiorum, & cesser operatio nuptiarum. Monachis exequendi è monasteriis facultatem interdicit Leo Imperator, exceptis apocrisiariis, seu monasteriis procuratoriis; sed prohibitionem illam ex antiqua regula monachis prescripta, & à Concilio Chalcedonensi approbata, desumpsit. Ex ejusdem Concilij canonibus sanctissimæ legis ferendæ occasionem hausit adversus ambitum eorum qui sacerdotia mercantur, quos à gradu sacerdotij per pecunias turpiter redempti retrahijubet. quæ est poena canonica dejectionis, hac lege confirmata.

Præterea ad instar criminis læsa majestatis accusationem institui, reisque infamiae perpetuae damnari, suo jure decernit.

I I. Plura in hoc genere unus Iustinianus præstitit quam ceteri Imperatores. Quod nemo sane mirabitur, cui hominis studium in restituendo & interpretando jure compertum erit. Neque enim apud nos inscitiae infamia laborabit, quam illi è corrupto Suidæ loco omnes scriptores affinxerunt; Iustini patrui vitio, qui αιαλοφεντος erat, in Iustinianum transcripto. Hanc enim labem ab eo Principe Procopij Anecdota depulserunt; quamvis aliunde ejus truculentiam, aut potius Theodoræ conjugis atrocitatem, pudenda scriptio de honestarint. De constitutionibus autem ecclesiasticis Iustiniani solet in utramque partem disputari. Qua in re à plerisque gravissimè peccatum est. Quidam enim, parum perpenso hujus Principis consilio, cum sacra divinaque profanis miscuisse existimant, ejusque leges de caussis ecclesiasticis latas nullas & irritas fuisse, donec ab Ecclesia in usum & auctoritatem receptæ fuerint. Contrà vero quamplurimi, qui tantum res forenses attigerunt, præjudicio harum Constitutionum potestatem liberam de disciplina ecclesiastica decernendi Principibus vindicant. Mihi autem videtur jure suo usum fuisse Iustinianum, qui legibus latis non canones condidit, sed conditos fovit, & amplificavit: quia jus illud tuitionis ecclesiasticae Principibus Christianis à Deo commissæ exigit ut leges pro religione divina ferant, quemadmodum docuit Augustinus capite superiori.

Hanc sibi mentem fuisse docet quoque Iustinianus, ut vetustatis & canonum se

vindicem præstaret, non novas regulas in Ecclesiam invehendo, sed veteres augendo in melius. In eam rem expendenda sunt verba rescripti quod dedit ad Dacianum Metropolitam Concilij Byzaceni in Africa: *Semper nostræ serenitati cura fuit servande vestitatis, maximè discipline, quam nunquam contempsumus, nisi ut in melius augeremus. præserim quoiens de ecclesiasticis negotiis continet quæstio, que patrum constat regulis definita, imo adventu superni numinis inspirata. quia constat esse celitus constitutum quidquid apostolica decernit auctoritas. Infrā: Nos tutores sumus vestitatis, & vindices.*

III. Ceterū Constitutiones illæ Iustiniani, quæ numero suo terrent, in duo capita dividi possunt. Aut enim personas aures ecclesiasticas respiciunt. Quæ de Clericis latè sunt; aut circa Patriarcharum, Metropolitarum, & ceterorum Episcoporum jura, privilegia, & officia verantur; quæ ram ordinationibus, quæ administrationibus, id est, judiciis reddendis, & ecclesiasticis negotiis exercendis sunt addicta; aut totius Cleri functionem, assiduum in Ecclesiis obsequium respiciunt; & eorum qui Clero adscribi debent mores & statum, monachorum & sanctimonialium dōnorū. Quæ omnia hausta sunt è canonibus, aut è receptis moribus; quemadmodum Iustinianus ipse profitetur, qui se illa omnia secundum Canones decernere disertè pluribus in locis scribit. Sanè de ordinandorum electionibus multa interpretatione suppletivit quæ Canonibus non continentur. Nam tres personas à Clero & populo propositis sacris Evangelii electandas, & Decretum electionis ad Metropolitanum mittendum, qui uni è tribus electis suffragium suum conferat, primus ille statuit. Deinde ordinem judicij præscribit, quem sequi oporteat, si quæ incident contentiones de persona electi, de vitio electionis, de simonia crimine, & ceteris hujusmodi, quod etiam illi solenne est in multis aliis articulis, ut modum rei gerendæ vel ordinem judiciorum constituant. Quod autem attinet ad res ecclesiasticas, de earum conservatione sollicitum se ubique præstat. Oeconomum juxta canones Chalcedonenses constitui juber; administrationisque modum, reddituum augendorum, & rationum reddendarum illi præscribit; numerum Clericorum Ecclesia Constantinopolitanæ coërcet, ne redditus exhaustantur; multaque de emphyteusibus, & impedienda Bonorum alienatione, constituit. Hæc omnia, quæ res ipsas respiciunt, non in consequentiam Canonum, sed jure suo se decernere profite-

tur. Plurima etiam Princeps ille constituit, quæ dirimant Christianorum matrimonia. Sed pars illa juris tunc erat penes Principes sine ulla controversia, ut docet Bellarius. Quæ vero de Clericis conveniendis apud judices publicos vel ecclesiasticos decernit, tunc à jurisdictione Principis pendebant, qui fines suæ potestatis legibus suis regere debet.

Quæ cùm ita sint, mirandum non est si Constitutiones illæ summo applausu à Patriarchis excepta fuerint, ad quos mittabantur, ut eas in Ecclesiis publicè proponeant, & earum usum à Metropolitis exigerent. Imò & post obitum Iustiniani eorum usus in judiciis ecclesiasticis obtinuit: quia nempe quæ generaliter à Canonibus erant decreta, modo rei gerendæ & judiciorum ordine prescripto, his Constitutionibus erant sigillatum comprehensa; ut magnum inde emolumen peripereret ecclesiastica jurisdictione, quod facilius in causis dirimendis se expediret.

Quare in epistola synodica Papæ Athanasii & Synodi Romana, summis laudibus celebratur Iustinianus, quod quemadmodum virtute sua, ita quoque & pietate in meliorem ordinem cuncta restituerit. Vnde inter faustas acclamations, quibus sexta Synodus Constanti Pogonatum ob vindicatum religionem prosequebatur, nempe, *Novo Magno Constantino multos annos, Novo Theodosio, Novo Marciano, hæc quoque additur, Novo Iustiniano Imperatori multos annos, Novo Iovaniario Paganis annos & ceteris.*

IV. Ioannes Scholasticus Patriarcha Constantinopolitanus, qui sub Iustiniano quidem floruit, sed ei superstes fuit, harum Constitutionum usum valde commendat. Etenim Collectioni Canonum, quam Theodoretus Episcopus Cyri in Quinquaginta titulos digestam adornerat, Collationem legum & præcipue Novellarum Constitutionum Iustiniani adjunxit, præfatione sua testatus quid Leges Canonibus conferant: *Ad gloriam magni Dei, inquit, & servatoris nostri Iesu Christi, quæ nunc collata sunt cum sacris Canonibus sanctorum & beatorum Apostolorum, & qui corum vestigia secuti sunt per unanquamque synodus sanctorum Patrum, transcripti à Novelli Constitutionibus à Iustiniano felicis memorie post Codicem parvum editis. Quæ quidem non solum sequuntur orthodoxorum nostrorum Patrum Canones, sed etiam ex Principis imperio auctoritatem illis largiuntur; una cum adjectionibus quibusdam legitimis, & Deo gratiis, quæ commodis hominum ad exemplum Dei consolunt. Hæc ille: qui*

Ab. 4. VI. Syn. in ep. Syn. Agath. 2. 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 696. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 796. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 896. 897. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 996. 997. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1629. 1630. 1631.

non solum eos articulos Novellarum amplectitur qui Canonum verba ~~et~~ ^{ad} mōdūs sequuntur, sed etiam eos qui canonum mentem jurisdictione suppleverunt, id est, *ad affectionibus quibusdam legitimis*, & *Deo gratis*, ut loquitur ille, canonum sententiam interpretando, quæ videbantur omissa addiderunt. Quin etiam eas leges quæ canonibus per interpretationem aliquid adjiciunt, quæque modum rei gerendæ & ordinem judiciorum præscribunt, inter ea recenset quæ vocat *ouaddorē vñpua rōis c̄xclvianā x̄vīz x̄vīz*. Quamvis alias quosdam articulos, qui canonibus non continentur, inter ea reponat quæ vocat *ē p̄nq uəf d̄lāya c̄xclvianā x̄vīz*. Quale est, de Abbatum electione, ne Clerici sint literarum expertes, aut Curiae addicti, & de bonorum ecclesiastico-rum alienatione, & aliquot ejusmodi. Exemplo Ioannis Scholastici, Photius Nomocanone suum edidit, ubi leges cum canonibus componit, quamvis alia methodo.

V. Novellarum ecclesiasticarum usus obtinuit etiam in Occidente; ut videre est apud Gregorium Magnum, qui Ioannem Defensorem abeuntem in Hispaniam monet quid sequi debeat in judicio quod illi delegarat. Et initio Commonitorij profert Novellam constitutionem c x i i i . quæ penè totius antiqui juris canonici synopsim complectitur, ipsumque interpretatur. De persona Presbyteri, inquit, hoc attendendum est, quia si quam causam habuit, non ab alio teneri, sed Episcopus ipsius adiri debuit; sicut Novella Constitutio manifestat, que loquitur de sanctissimis & Deo amabilibus ac reverendissimis Episcopis, Clericis, & Monachis. Imperator Iustinianus Augustus Petro Gloriosissimo prefecto pretorio: Si quis contra aliquem Clericum &c. Plurium legum testimonium deinde profert, ex quarum praescripto judex delegatus judicium ferat. Ioannes etiam VIII. Novella Constitutione nititur adversus quosdam Episcopos, qui Bicbertinum laicum sine causa cognitione à communione removere tentabant. Insuper, inquit, nostro apostolatu intimavit (Bicbertinus) ut eum sine ratione discussa excommunicare vultis. Quapropter apostolica autoritate jubemus ut nemo vestrum eum excommunicet antequam ad legis examen proveniat. Scitote quemadmodum in centesimo capitulo Africani Concilij legitur, similiter in secundo Novellarum Iustiniani libro, ut nemo Episcopus aut Presbyter aliquem excommunicet, antequam causa probetur &c. Quare non immerito Hincmarus & Ivo Novellas Constitutiones Iustiniani à Roma Ecclesia servari scripsierunt, ille in O-

Greg.lib.11.ep.54.

Habetur apud
Gratia, ut. q. i.
De persona.

Ioannes cap. 163

Hincmarus O-
pusc. c. 17.
Sed & leges Ro-
manas ab impera-
tore Iustiniano
promulgatae, qua-
probat Ecclesia.

pusculis , hic in Epistolis

V. Constitutiones Iustiniani in iudiciis ecclesiasticis viguisse dixi, quia secundum Canones erant decretæ. Vnde quæ solet de legibus, quæ de caussis ecclesiasticis latæ, canonibus aduersantur, quem locum obtinere debeant. In eam rem extat Valentiniani III. & Marciani Constitutio edita anno C D L I V. à qua discedere non licet: *Omnes sanc pragmatis sanctiones, que contra canones ecclesiasticos interventu gratia & ambitionis elicitæ sunt, robore suo & firmitate vacuatas cessare precipimus.* Hoc suum propositum Marcianus per Iudices cognitores Synodo Chalcedonensi exprefserat: quæ solitis acclamationibus justam sententiam exceptit, & in eas voces erupit quæ Actione quarta Concilij continentur, ut nullæ Pragmaticæ leges adversum Canones vim habeant, quemadmodum uberiori dixi superiori capite octavo. Id tantum monebo, Principum eam fuisse mentem, ut nihil sibi licere putarent in eos canones qui editi fuissent à Synodis Oecumenicis, & Edicto publicè recepti. Quare Theodorus Balsamo graviter refellit Græculorum illorum adulacionem qui canones non esse servandos dicerent cùm legibus aduersantur: quia, inquit ille, *canones ab Imperatoribus & à sanctis patribus editi & confirmati, tanquam divina scripture suscipiuntur; Leges autem à solis Imperatoribus aut editæ aut receptæ sunt; & propterea vim non obtinebunt adversus divinas scripturas aut Canones.*

VII. Eadem est omnino sententia Friderici I I. Imperatoris, cuius Constitutio extat inter Honorij III. epistolas; quam Romæ ipso die inaugurationis suæ edidit anno M C C X X , quæque relata est in Codice post Marciani legem. Etenim Fridericus irrita esse jubet omnia statuta & consuetudines quæ contra libertatem Ecclesiæ edita sunt adversus canonicas & imperiales sanctiones, id est, adversus canones qui ex Principum edito aut consensu promulgati fuerint. Eodem tempore Honorius decretali epistola , excommunicatione percellendos statuit qui ea statuta & consuetudines introductas contra Ecclesiæ libertatem retinere , & juxta earum præscriptum judicare præsumperint. Quæ verba lucem accipere debent è Constitutione Friderici; scilicet quatenus Ecclesiæ libertas contra canonicas & imperiales sanctiones oppugnabitur. Eodem pacto intelligendus est Nicolaus primus in epistola quam ad Concilium Silvanensem scripsit, cùm ait *Imperatorum leges non esse penitus renundas; sed evan gelicis, apostolicis, atque canonicis*

decernunt : De
Episcoporum fin
Metropolitam su
auctoritate prop
riis. Ivo ep. 18.
Dicimus in primis
legum Novi testa
menti, quae sum
mendat, & forent
Romana Ecclesia,

- L. Privilegia n.
C. de Sacro. Lo
- cl.

O- Extrat etiam in
ti- *Quaestura Comitiis*
n- *trebus Decretis,*
cap. 1. De Con-
stituendis.

Aubert, Céleste
C. de la croix-Hastings
L. G. episkop Heuer
483.

e- C. Nenovitch

III
13- Nicolau ep. 31.
relatus à Graciano
15

Decretis, quibus postponende sunt, nullum posse inferre prejudicium. De illis enim Decretis canonicos loqui censendum est quae recepta fuerunt.

VIII. Ceterum non pigebit hic refricare quod supradicto capite octavo monui, nempe, leges quae Canones infringunt, esse quidem nullas ipso jure, sed nec Pontifices nec Synodus Oecumenicam hoc sibi arrogasse ut eas Decretorum suorum auctoritate rescinderent; verum id à Principibus exorasse. Id docuit Photius Tyri Episcopus suo exemplo, ipsaque Synodus Chalcedonensis, qua rescriptum de metropoli Beryti datum adversus canones, à Iudicibus rescindendum esse professa est. Sed præcipue hanc reverentiam Principibus detulit Gregorius Magnus: qui legem à Mauritio laram, qua decernebatur ne militibus liceret monachismum amplecti, per omnes provincias, ut illi mandatum erat à Principe, publicavit, et si Christianæ libertati contraria existimaret. *Ego quidem, inquit, iussioni subjectus eandem legem per diversas partes transmitti feci. Et quia lex ipsa omnipotenti Deo minimè concordat, ecce per suggestionis mee paginam serenissimis Dominis nuntiavi. Vt robiique ergo quo debui exsolvi: quia & Imperatori obdientiam præbui, & pro Deo quod sensi minimè tacui.*

Vexatus est iste locus variis eruditorum interpretationibus; quibus ne sit apud me locus, verborum simplicitas facit. Duo capita lex ista Mauriti continebat. Primum, ut ei qui publicis actionibus se immiscisset, & reddendis rationibus esset obnoxius, liberum non esset Clero adscribi. Quod Gregorius amplectitur, nec excipit à non competente judge rem fuisse decretam. *Dominorum pietas sanxit, inquit, ut quisquis publicis administrationibus fuerit implicatus, ei ad officium ecclesiasticum venire non liceat. Quod valde laudavi, evidentissime sciens quia qui habitum secularum deserens, ad ecclesiastica officia venire festinat, mutare vult seculum, non relinquere. Quod alienum esse videtur à regula superiori proposita, ut hoc etiam obiter adnotetur; qua contendi non licere Principibus de ordinibus ecclesiasticis leges ferre suis auspiciis, sed tantum in consequentiam Canonum, aut etiam regularum monasticarum, si de monachis agatur. Hic autem Mauricius de Clericorum conditionibus decernit, non reluctante Pontifice. Sed observandum est, leges in hoc genere admitti, cum in personam laicorum conceptræ sunt, & eo proposito feruntur, ut Reipublicæ commodis consulatur, quemadmodum confirmari potest anti-*

quiori exemplo. Vetuerat Imperator anno CCC LXI. ne officiales rationalium ad Clerum proveherentur, idemque de Curialibus præcepérat Honorius anno CCCXCVII,

t. Officiale. 4.1
§ 1. p. 12. C. de
Ep. & Cleric.

alioquin auctoritate Principis à Clero revocati, ad priorem conditionem retrahentur. Eam ob causam Innocentius I. hanc Curialium ordinationem vetuit post annum quadringentesimum. *Preterea, inquit, frequenter quidam ex fratribus nostris Curiales, vel quoslibet publicis functionibus occupatos, Clericos facere contendunt: quibus postea major tristitia, cum de revocandis eis aliquid ab Imperatore precipitur, quam gratia nascatur de adscitis. Infrā: Sic certè in exemplum sollicitudo & tristitia fratrum, quam sepe pertulimus Imperatore presente, cum pro his sepius rogaremus; quam ipse nobiscum positus cognovisti; quibus non solum inferiores Clerici ex Curialibus, verum etiam jam in sacerdotio constituti, ingens molestia, ut redderentur, imminebat. Eo jure utebantur Imperatores temporibus Pelagi Papæ, ut patet ex fragmēto epistolæ hujus Pontificis relato apud Gratianum. Quod ad Reges nostros manavit, secularibus ad clericatum non admisit, nisi cum iussione Regis, exceptis Clericorum liberis, ut docet Concilium Aurenlanense primum. Eum morem Carolus Magnus lege Capitulari edita confirmavit. Qua de re dicetur alibi.*

I X. Secundum caput legis Mauritanæ veritatne illi qui publicas actiones egisset, aut manu signatus inter milites fuisset, in monasterio converti liceret. Quod Gregorius alienum omnino à Christiano Princeps putat, in eo capite quod monachos respicit: quia via salutis plurimis occcluditur, qui nisi omnia reliquerint, inquit ille, *salvari apud Deum nullatenus possunt. Quare impensè rogit Imperatorem ut legem illam inflectat. Interim verò ab ea promulganda non destitit. Eum autem ordinem observavit quem Iustinianus præscribit in iis Constitutionibus quas ad Patriarchas dirigit, ut ipsi deinde ad Metropolitanos Episcopos promulgandas mitant; quemadmodum dicemus capite decimoquinto. Etenim ad undecim Metropolitanos Italiae, Illyrici, & Græciae, qui in Romano Patriarchatu constituti, Orientis Imperio parebant, legem Mauriti transmisit, nempe ad Thessalonicensem Episcopum Macedoniae Metropolitam, ad Nicopolitanum Epiri, ad Corinthium Achiae, ad Larissæum Hellados secundæ, ad Iustinianum Illyrici occidentalis, ad Gortynensem Crete, ad Dyrachitanum alterius Epiri, ad Calarinum Sardiniae, ad Episcopos Siciliæ, ad*

Fide Seldenum in
Notis ad Eadmer.
pag. 195.

Vide secundam
Præfationem
Mauritii. p. 5.

Greg. I. 7. ep. 11.

Nov. 152. Nefas
cre formæ. &c.

M. A. de Dom. I.
& de Rep. C. 4.

*Etiam si quis fidei
Civis est & Christianus
et omnes plures
vivunt, et quod
plures non sunt
Christiani, non
poterint nisi
missis in aliquo capite temperare, aut ab
executione abstinere, donec quæ videban-
tur pro utilitate publica, relationibus suis
sugessissent. Hoc statuit Iustinianus No-
vella Constitutione; qua cavit, ne jussio-
nes Principis, qua de rebus publicis edun-
tur, antea ratæ sint, quam Præfectis præ-
torio insinuatæ sint. Omnia insinuantur, in-
quit, & judicio excellentie tua mittantur in
provinciam: ut quæ quidem sacra forma ad de-
trimentum reipublice factæ non sunt, he & sus-
cipiantur, coniunctanturque in preceptiones, &
ab excellentiata mittantur in provincias, qua-
tenus certo fini tradantur. Quæ verò ad detri-
mentum reipublice per obrepitionem sunt, has
quidem sacra formæ tua suscipiat excellentia;*

*epistola ad Metropolitanos libro septimo;) sed quod eodem tempore relatione sua si-
gnificabat Imperatori quid agendum esset,*

ei que temperamentum illud gratum omni-

no futurum existimabat. Quæ de re, inquit,

etiam serenissimus & Christianissimus Impera-

tor, mihi credite, omni modo placatur, & liben-

ter eorum conversionem suscipit quos in rationi-

bus publicis implicatos non esse cognoscit. Ob-

servanda verò est cautio quam adhibuit in

tradenda epistola; quam non à Responsa-

li Romana Ecclesia publicè redi, sed à

Theodoro Medico & familiari Principis

amico secretè offerri voluerit.

X. Modestæ & prudentæ, qua utio-

portet in componendis cum Principe, qua

super ecclesiastica jurisdictione emergunt,

controversiis, aliud illustre exemplum sup-

pediat Gregorius. Occupata ab hostibus

Isauræ civitate in provincia Epiri, Episco-

pus cum Clero in Corcyram insulam con-

cesserat, delatis Donati martyris reliquiis,

& rescriptum à Mauricio Principe impetra-

rat, quo Castrum Cassiopi, & in eo positi-

a Ecclesia S. Ioannis, à Corcyranæ Ec-

clesiæ dicæcæ recifa, Episcopo Isauræ tri-

bucatur. Sed, ut monet Gregorius, jussio

Mauricij, quia contra leges & sacros canones

data fuerat, non habuit effectum: quia nempe

Alcysonus Episcopus Corcyra intercessit

executioni rescripti, quo sine causa cognitione ab antiqua possessione castri Cas-

siopej deiciebatur. Lis commissa est Nico-

poleos Episcopo, qui jure metropolitico

provinciam regebat, innitente sibi quoque

principalij jussione, in quacibz hujus causæ fuerat

injuncta cognitione, ut loquitur Gregorius.

Metropolita item addicit Corcyranæ Epi-

scopo. Sententiam confirmat Gregorius;

ea tamen benignitate in peregrinum Epi-

scopum Isauræ usus, ut donec pax redin-

tegrata esset in civitate Isauræ, precario

castrum Cassiopi retinere posset. Tamen

inter ipsa Phoca Imperatoris exordia, per

subreptionem ab eo elicito rescriptum

fuit, quo Cassiopi possesso Episcopo Isauræ

confirmatur. Quid faceret Gregorius,

qui canones infractos, judicium redditum

à Metropolita & à sede apostolica rescrip-

to Principis eversum videret? Bonifacio

Diacono Responfali suo, in urbe regia de-

genti, dat in mandatis ut Phoca rei gestæ

ordinem suggerat, atque id agere studeat, ut

cum ejus iussione, nostra illic sententia transmis-

tatur, inquit ille, quatenus & serenitati ip-

suis, sicut dignum est, reservasse & rationabi-

liter correcxisse quæ male presumpta sunt videa-

mur. Quæ in re omnino danda opera est ut, si

sieri potest, etiam iussionem suam ipse tribuat,

*De Responsali
vide li. v. cap. 1.*

Greg. I. 11. Ep. 11.

Cp. 1. 1. 11.

in qua ea que à nobis definita sunt servari precepit. Nam hoc facto omnis de cetero surreptio-
nis locus obstruitur. Egregie utrumque exse-
quitur; injuriam illatam ab Episcopo Isau-
riæ vult coercere, & quæ ab eo male prä-
sumpta sunt corrigeret; sed rescripti aboli-
tionem Principi servavit, ut par erat & di-
gnum; suämque sententiam altero rescripti
pro Principe muniri curavit. Spes non de-
stituit Gregorium; qui statim post datas
prioris literas, dissidium partium compo-
suit.

Eadem modestia se gesserat Pelagius er-
ga Childebertum Regem; qui jusserrat Sa-
paudo Arelatensi ut inferioris Episcopi ex-
amen subiret. Hoc alienum ab ecclesiasti-
ca lege & à ratione cùm dixisset Pontifex,
subiungit: *Pro quibus Christianitatis vestre
confidentia fredi, paterno studio postulamus ut
si quid tale factum est, congrua satisfactione
celeriter amputetur, nec ullum sui exemplum in
perturbatione Ecclesiarum, quas vobis Deus cre-
didit, relinquere concedatur. Et in hujusmodi
causis sollicitam vos in reliquo decet adhibere
cautelam ne quid contra ecclesiasticas regulas pe-
tentibus concedatis.* In eandem sententiam extant epistolæ Gallicanorum Episcopo-
rum ad suos Reges in alia specie, quæ rela-
tæ sunt capite nono §. iv. & v. hujus libri.

CAP V T X I I .

Synopsis.

I. *Tuitio Ecclesia eiisque Decretorum, Regibus Francorum in regno competit. Initium illius juris repe-
tendum à Clodoveo, qui Defensor Fidei dictus à Re-
migio. Ejus in rebus canonici porestas.*

II. *Defensores Ecclesia dicti Reges secunda dy-
nastia à Concilio Parisiensi, & Aquitanensi. A
Christo tuendam suscepunt Ecclesiam, eiisque
disciplinam, ut docent ea Concilia, ex Isidoro, &
Fulgentio.*

III. *Efectus Tuitionis erat, Confirmatio cano-
num. Cur eam ab Imperatoribus Synodi Oecumenica
postulaverint, non autem à Regibus Francorum. A
Regum nostrorum sollicitudine pender ecclesiasticorum
ordinum integritas, ē Pelagio. Presidium Childeber-
ti implorat Gregorius M. ad statutorum suorum exe-
cutionem.*

IV. *Non solum manu regia, sed etiam legibus
latiis canonum executioni propiciebant; ut Clotarius
Rex, Pippinus & Carlomannus Duxes Francorum.
Et præ ceteris, Carolus Magnus. Capitulari Aqui-
tanensi Episcopos offici monet, transcriptis verbis
canonum, quibus legis robur addit. Ita se monitorem
prefat ut emendet, exemplo Iositi Regis.*

V. *Hoc Capitulare transcriptum est à Lothario
Imp. in Editionem suum, quo multam interrogat iis qui
leges illas infringunt. Leo IV. spondet se Capitula
illa obseruantur. Leo I. legibus à Marciano latiis
in presidium legum ecclesiasticarum se subjecit. Ca-
pitularia Regum nostrorum accepta Ecclesia Gallicane.*

Explicata Synodus Meldensis.

VI. *Non solum antiquos canones, sed etiam no-
va Decreta Romane sedis, & legibus suis tuebantur
Reges. Quod probatur duabus exemplis. Vnum respi-
cit Presbyteros suspectos, sed canonice non convi-
ctos. Consultum Leo III. à Carolo M. Ejus respon-
sio in Conventu Regni expensa, & de consensu Epis-
coporum & Procerum, Edicto regio confirmata. In
quo versaretur hac difficultas, explicatur. Presbyteri
suspecti, purgati iure iurando.*

VII. *Alterum exemplum respicit Chorepiscopos.
Dubitatur de ordinationibus Presbyterorum, Dia-
conorum, & Subdiaconorum, quas illi peragerant, &
de ceteris quibusdam capitibus. Consultus Leo III.
à Carolo M. responder omnia esse irrita, damnados
Chorepiscopos, & trudendos in exilium. Responsum
Leonis in synodo probatum, & regio Edicto confirma-
tum; exceptis paenit, quas Episcopi molliverunt. Ex-
plícata hec clausula, Permittente Apostolico.*

VIII. *Reges tertie dynastie ad Tuitionem liber-
tatis ecclesiastice à Deo designati dicuntur à Gregorio
IX. Legibus munierunt ecclesiasticam disciplinam.
B. Ludovicus Edicto Canonum executioni consultus.
Eumque fecuti Reges à Carolo V. usque ad hanc
atatem.*

IX. *De altero hujus Tuitionis effectu dicetur li-
bro quarto. Necessest Concordia Sacerdotij cum Im-
perio probatur à Gregorio secundo, Septima Synoda,
Ecloga Leonis, Damiano, Arnulfo, Bernardo, &
auctore anonymo.*

I. **V**A M Principibus ex jure divino
& ex universalis Ecclesiæ praxi af-
seruimus, Ecclesiæ ejusque Decretorum
Tuitionem, Regibus Francorum à Galli-
canæ Ecclesiæ Episcopis vindicata est. Huic
Patrocinio regiam Francorum dignitatem
devovit Clodoveus, cùm sacro baptismo
tinctus solennem fidei professionem emisit;
ita tamen ut manumislaus à servitute pecca-
ti, & gratia vindicta in libertatem Christi
assertus, à regni libertate non exciderit,
sed eam ad Ecclesiæ Libertatem fovendam
æterno foedere conjunxit. Pagani & Ar-
riani Occidentem miserè lacerabant, &
variæ per Orientem hærefes latè graßaban-
tur, cùm divini numinis benignitas labo-
ranti Ecclesiæ prospexit, procurato Liber-
tatis Christianæ acerrimo vindice Clodo-
veo: qui repudiato idolorum cultu, & Ar-
riana hærefes calcata, qua Aquitaniam, His-
panias, & Italiam imperio tenebat, se ca-
tholica Ecclesiæ partibus addixit, eique
arbitrio suo & delectu vera fidei victoriæ
peperit. Vnde non dubitavit Avitus de hoc
religionis triumpho, invictissimo Clodoveo
literis suis gratulari. *Invenit quippe temporis* Avitus ep. 41.
*nostro, inquit, arbitrum quendam divina pro-
viso. Domini vobis eligitis, omnibus judicatis.*
Vestra fides, nostra victoria est. Itaque sta-
tim assecutus est Defensoris fidei nomen,
quod regno suo felicibus auspiciis adscri-
ptum in posteros transmisit, meliori fato